



SEPPÖ HÄRMÄLÄ KERTOO 2000.

Maanmittaustieteiden Seuran julkaisu n:o 17. Toimittanut Jaakko Santala. Edita Oyj, Helsinki 2001.

Maanmittauslaitoksen täysinpalvellut ylijohtaja **Seppo Härmälä** on julkaissut muistelmansa otsikolla *Seppo Härmälä kertoo*. Teos jakautuu kahteentoista päälukuun. Ne hän sanoo laatineensa enimmältä osalta muistinsa varassa. Jotkin asiat hän on kuitenkin tarkistanut asiakirjoista, jotta vuosikymmenet ja neljännesvuosisadat eivät kovin sekaantuisi keskenään. Teos on mielenkiintoinen ja kieliasultaan selkeä.

Muistelmansa Härmälä aloittaa kertomalla syntymästään, elämänsä ensi vaiheista, koulunkäynnistä, varusmiesajasta ja opiskeluaajasta. Etenkin opiskeluelämän kuvaus on nautittavaa luettavaa. Myös akateemisen uran alkuvaiheiden kuvaus on mielenkiintoista. Monet korkeakoulun maanmittausosaston professorit, kuten **Heiskanen, Hirvonen, Kokkonen ja Noponen**, saavat aikalaiskuvausten. Heiskasta Härmälä nimittää ”Pielaveden pojaksi”, kuten **Urho Kekkonen**, johon Heiskasella oli hyvät suhteet. Ei Heiskanen Pielaveden poika ollut vaan Kangaslammin. Muistivirhe johtunee rouva Heiskasesta, Pielaveden papin tytärstä.

Härmälä aloitti tiedemiesuransa iso-staattisessa laitoksessa vuonna 1945. Siellä hän keskittyi geoditutumuksiin ja geofysiikkaan laajemminkin. Neljä vuotta myöhemmin hän siirtyi Teknilliseen korkeakouluun, ensin geodesian as-

sistentiksi, sitten nousujohteisesti vaativampiin tehtäviin. Vuonna 1961 hänet nimitettiin käytännöllisen geodesian apulaisprofessoriksi. Opetustehtäviensä ohella hän suoritti tieteellistä tutkimusta etäisyydenmittauksen alalla. Hän tutki mm. tellurometrimittauksen tarkkuuteen vaikuttavia tekijöitä. Saavutettava tarkkuus riippui hänen havaintojensa mukaan olennaisesti meteorologisten tekijöiden, erityisesti kosteuden mittauksen huolellisuudesta. Etäisyydenmittauksesta hän laati käsikirjoituksenkin väitöskirjaansa varten. Se joutui viranhaun yhteydessä maa- ja metsätalousministeriöön ja jäi sille tielle. Koska kopiota ei ollut, raukesi väitöskirjahanke tähän.

Apulaisprofessorin virasta Härmälä erosi jo seuraavana vuonna siirtyäkseen maanmittaushallituksen palvelukseen. Siellä hän suoritti varsinaisen elämäntyönsä, aluksi geodeettisen toimiston ylimsinöörin virassa, sitten hierarkian ylemmillä portailla. Maanmittauslaitoksen vanhakantaista hallintojärjestelmää, kollegiota ja ylimpiä virkamiehiä Härmälä kuvaa herkullisesti. Monissa tilaisuuksissa shaketti oli tärkeä, samoin puhejärjestys kollegin istunnoissa. Pääjohtaja **Niskasen** toimeenpanema organisaatiouudistus, vaikka se oli välttämätön, aiheutti paljon vastustusta, erityisesti vanhemman polven keskuudessa.

1970-luvun alussa toteutettua maanmittauslaitoksen organisaatiouudistusta Härmälä kuvaa seikkaperäisesti. Uudistuksen yhteydessä maanmittauslaitos luopui maanmittarien taksajärjestelmästä ja siirtyi uuteen toimipaikoittain jär-

jestettyyn kuukausipalkkaiseen hallintoon. Tämä ei tietenkään sujunut kitkatta. Uudistus toi mukanaan myös uusien virkojen täyttöön liittyviä ongelmia, olihan ”polkaistava” esiin huomattava määrä uusia johtajia. Härmälälle itselleen uudistus toi ylijohtajan viran sekä nipun siihen kuuluvia vastuullisia tehtäviä.

Maanmittaushallituksessa Härmälällä olikin monta tehtävää. Niitä hän kuvaa detajikohtaisesti, erityisesti kolmioverkkojen ja koordinaattisysteemien uudistamista kuin myös siirtymistä vanhasta Helsingin järjestelmästä nykyiseen kkj-järjestelmään ja N43-korkeusjärjestelmästä N60-järjestelmään. Mekaaniset laskekoneet saivat hänen aikanaan väistyä elektronisten kalkylaattoreiden ja tietokoneiden tieltä, ja atk:n tulon myötä myös palvelutoiminta monipuolistui, nopeutui ja tehostui.

Kiinteistörekisterin luominen oli Härmälän tehtävistä yhteiskunnallisesti ehkä tärkein ja hänelle itselleen oikea sydämen asia. Mielenkiintoisesti hän selostaa sen luomista, kehittämistä, tavoitteita ja tavoitteiden toteutumista ja muistaa mainita kaikki mukana olleet laitokset, viranomaiset ja henkilöt.

Härmälä vaikutti alansa kehitykseen myös monen toimikunnan ja komitean kautta. Teknillinen korkeakoulu käytti hänen asiantuntemustaan hyväksi mm. väitöskirjojen tarkastuksessa. Alansa kansainvälisten ja kotimaisten ammatti- ja tieteellisten järjestöjen toimintaan hän osallistui aktiivisesti. Siitä hänellä on paljon kerrottavaa.

Hän toimi rajankäyntivaltuuskunnan puheenjohtajana rajankäynnissä Norjaa vastaan 1970-luvun puolivälissä, samoin Ruotsia vastaan 1980-luvun alussa. Rajankäynnissä oli monta ongelmaa, mm. Ruotsin kanssa ns. suvereniteettisaarien oikeudellisen aseman ratkaiseminen kuin myös rajan kulku Märketin majakasaarella. Ratkaisut tehtiin naapurisopua rikkomatta.

Jotkin asiat Härmälä joko muistaa väärin tai jättää jotakin olennaista sanomatta, ei varmaan kuitenkaan tahallisesti. Näin on käynyt esimerkiksi TKK:n geodesian professorin viran täyttämistä koskevassa asiassa. Eläkkeelle siirtynyt professori Hirvonen ajoi seuraajakseen **M. Tikkaa**, Härmälän suosikki taas lienee ollut **M. Martikainen**. Valintaan vaikutti voimakkaasti, kuten Härmälä kertoo, opettajaneuvostossa Tikan puolesta

esiintynyt professori, joka vetosi Geodeettisen laitoksen johtajan **T. J. Kukkamäen**, ”ulkopuolisen, aineistoon perehtymättömän henkilön” mielipiteeseen. Tämän mukaan Tikan valinnan piti olla aivan selvä. Tässä yhteydessä olisi ollut paikallaan kertoa myös, että Kukkamäki lähetti asiasta kuultuaan TKK:n opettajaneuvostolle kirjeen, jossa hän kiisti esittäneensä mitään mielipidettä Tikan puolesta Martikaista vastaan. Tietämäni mukaan Kukkamäen kirje käänsi lopulta ehdollepanon Martikaisen hyväksi. Opettajaneuvostossa esiintyneen professorin argumentilta kun putosi pohja pois.

Hirvosesta, entisestä esimiehestään ja opettajastaan, Härmälä puhuu kaunaisesti. Hän kertoo mm. väitöstilaisuudessa huomanneensa, että Hirvonen ei ymmärtänyt Martikaisen väitöskirjan tekstiä. Tämä ei voine pitää paikkaansa. Po. väitöskirja oli muistaakseni suomenkielinen, joten mitään kielivaikeuksia ei voinut olla. Eikä väitöskirja millään tavalla ollut vaikeatajuinen. Kun se kaiken lisäksi oli Hirvosen erikoisalalta, oli professorimme taatusti pätevä sitä arvostelemaan ja ymmärtämään.

Muistelmateoksensa viimeisellä sivulla Härmälä toteaa viettäneensä monipuolisen ja mielenkiintoisen elämän. Tähän lukija voi muistelmat luettuun varauksetta yhtyä. Teos avaa näköaloja Viljo Niskasen ja **Lauri Kanteen** aikaiseen maanmittauslaitokseen, siihen, kuinka hallintoa hoidettiin tai laitosta kehitettiin heidän aikanaan.

Päätössanoissaan Härmälä kertoo saaneensa maanmittauslaitokselta 70-vuotispäivälahjaksi hopealevyllä varustetun viirin. Sellainen hänellä oli ennestäänkin. Ehkä huomionosoitus oli hänen tasoiselle henkilölle liian vaatimaton. Kiittämättömyys on maailman palkka, niinhän monet unohdetuksi tuleminen kokevat.

Juhani Kakkuri
Geodeettinen laitos

Paikkatietoasiain neuvottelukunta aloitti toimintansa

Valtioneuvoston asettama paikkatietoasiain neuvottelukunta on aloittanut toimintansa. Neuvottelukunnan tavoitteena on kehittää paikkatietojen hallintaa ja yhteiskäyttöä sekä niihin liittyviä tietopalveluja.

Neuvottelukunnan tehtävinä on:

- toimia kansallisena asiantuntija-, yhteistyö- ja neuvotteluelimenä paikkatietojen yhteiskäyttöön ja paikkatietopolitiikkaan liittyvissä asioissa
- arvioida kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin tilaa ja kehittämistarpeita
- toiminnallaan vaikuttaa paikkatietojen yhteiskäytön toimintatapoihin ja teknisiin valintoihin siten, että mahdollisuudet tietoaineistojen monipuoliseen käyttöön yhteiskunnassa lisääntyvät ja siten, että päällekkäistä tiedonkeruuta, tietoaineistojen ylläpitoa ja paikkatietoaineistojen tietohallintoa kyetään purkamaan
- edistää paikkatietojen tuotannon ja tietopalvelun käytön taloudellisuutta.
- määrittää paikkatietoalan tutkimuksen yleiset tarpeet
- käynnistää kansallisen paikkatietostrategian valmistelutyöt.

Neuvottelukunta perusti ensimmäisessä kokouksessaan kolme jaostoa tehtäviensä hoitamista varten. Laadunhallinta- ja standardointijaoston tehtävinä on laadunhallinnan ja standardien soveltamisen nykytilan selvittäminen sekä yhteisen laatu- ja standardiohjelman valmistelu. Tuotanto- ja tietopalveluyhteistyöjaoston tehtävinä on yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen paikkatietojen tuotannon ja tietopalvelun taloudellisuuden edistämiseksi sekä yhteistyöohjelman valmistelu. Strategia- ja yleisjaoston päätehtävinä on kansallisen paikkatietostrategian valmistelu, strategian soveltamisen tukeminen eri organisaatioissa sekä yleisten tutkimustarpeiden määrittely.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö **Jarmo Vaittinen**. Neuvottelukunnan 17 jäsentä edustavat laajasti eri hallinnonaloja sekä paikkatietoja käsitteleviä laitoksia, tutkimusyksiköitä ja yrityksiä.

Lisätietoja neuvottelukunnasta ja sen

jäsenistä on saatavissa valtioneuvoston hankerekisteristä www.hare.vn.fi.

Maaseutuvirastoa ei tulekaan

Maaseutuviraston perustamisesta on luovuttu. Virastoon liittyvä lakipaketti vedettiin pois eduskunnasta. Peruuttamisen syynä ovat maa- ja metsätalousministeriön ja eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan eriävät näkemykset Maaseutuviraston sijoittamispaikasta. MMM halusi viraston pääkaupunkiseudulle, kun eduskunta oli ”maaseudun” puolella. Kun kumpikaan ei antanut periksi, ei virastoa tule lainkaan. Eräänlainen Salomonin tuomio tämäkin.

Maa- ja metsätalousministeriö syventää kestävää kehitystä luonnonvarojen käytössä

Maa- ja metsätalousministeriö on uudistanut vuonna 1997 laaditun luonnonvarastrategiansa.

Luonnonvarastrategiaa sovelletaan käytäntöön ministeriön eri toimialoilla. Strategiasa on vision pohjalta määritelty uusiutuvien luonnonvarojen kestävän käytön seitsemän päämäärää. Nämä päämäärät kattavat seuraavat kokonaisuudet: 1) luonnonvarojen eettinen ja vastuullinen hoito ja käyttö, 2) ekosysteemien toimivuus, 3) maaseudun elinvoimaisuus, 4) elinkeinotoiminnan harjoittaminen kannattavasti ja kuluttajalähtöisesti, 5) laajeneva, innovatiivinen ja ekotehokas käyttö, 6) laatu ja turvallisuus ja 7) tieto ja osaaminen.

Kaikille ministeriön toimialoille (maaseutu, maatalous ja elintarviketuotanto, metsätalous, porotalous, kalatalous, riisitalous ja vesivarojen hoito) on päämäärien perusteella määritelty yhteiset tavoitteet ja niitä toteuttavat toimintalinjat.

Luonnonvarastrategia edistää osaltaan hallituksen hyväksymää Suomen kestävän kehityksen ohjelmaa. Strategia tarjoaa konkreettisen sisällön kestävän kehityksen käsitteelle luonnonvarojen käytössä. Luonnonvarastrategia on osa ministeriön panostusta kohti Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokousta (26.8.–4.9.2002).